

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Čj.: 091 58/99-5048
Signatura: bi5fs202

Oblastní pracoviště č.9
Okresní pracoviště Trutnov

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Škola: Obchodní akademie, Trutnov, Malé náměstí 158, 541 75

Identifikátor ředitelství: 600 012 883

IZO: 060 153 334

Ředitelka školy: Ing. Jaroslava VÁGNEROVÁ

Zřizovatel: MŠMT Karmelitská 7, 118 12, PRAHA 1

Příslušný školský úřad: ŠÚ Trutnov

Termín inspekce: 6. ledna - 8. ledna 1999

Inspektorka: Mgr. Dana JANULÍKOVÁ

Předmět inspekce: Posouzení činnosti školy ve vybraných částech dle § 18 odst. 3, 4 zákona č. 564/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů.
Podmínky a průběh vzdělávání

Označení dokladů a ostatních materiálů, o které se zjištění opírá: Rozhodnutí o zařazení do sítě, učební plány, učební osnovy, výroční zpráva, výsledky Sondy Maturant, Program SET, záznam rozhovoru s ředitelkou školy, třídní knihy, rozvrh hodin, studijní průkazky, vnitřní řád školy, záznam rozhovoru s výchovnou poradkyní, inspekční záznamy o hospitacích, Almanach Obchodní akademie Trutnov.

ZJIŠTĚNÉ SKUTEČNOSTI A JEJICH HODNOCENÍ

1 Hodnocení materiálně technických podmínek výchovně vzdělávací činnosti

Obchodní akademie je umístěna na Malém náměstí na břehu řeky Úpy. Ke školní budově z pravé strany přiléhá oplocený pozemek, zčásti tvořený betonovým dvorem, zčásti zatravněnou plochou s okrasnými stromky a květinovým záhonem. V zadní části dvorku je dřevěný altán.

Budova školy byla postavena v roce 1894 a v letech 1962-1964 generálně opravena, v roce 1984 byla zprovozněna nová přístavba školy. Školské zařízení nemá vlastní tělocvičnu, ale pronajímá ji v sousední budově, kam lze přejít spojovací chodbou. K dispozici není hřiště ani stravovací a ubytovací zařízení. Žáci se mohou stravovat ve školních jídelnách základní školy a gymnázia.

Školní budova vytváří suterén (podzemí), přízemí a dvě patra (tři podlaží) a podkroví. Podkroví budovy bylo upraveno v roce 1996, takže od tohoto roku se zvětšil počet stávajících učeben a kabinetů.

V suterénu jsou umístěny šatny, technické vybavení školy (výměňiková stanice) a další skladovací prostory (archiv, sklady apod.). V jednotlivých podlažích jsou situovány učebny, sborovna, kabinety, místnosti pro správu budovy, sociální zařízení.

V současné době má škola pro 285 žáků v deseti třídách k dispozici 22 učeben, z toho 10 kmenových, 1 učebnu pro vedení fiktivní firmy, 11 učeben pro výuku odborných předmětů, 9 kabinetů pro učitele, ředitelnu, místnost pro statutárního zástupce, menší sborovnu, z ostatních prostor je k dispozici studovna, knihovna, klubovna, náležitě vybavená posilovna a malý bufet.

Vzhledem k počtu žáků a ke studijnímu programu 63-41 M Ekonomika a podnikání s širokou nabídkou volitelných a nepovinných předmětů lze konstatovat, že stávající prostory školy jsou nadstandardní a plně garantují realizaci daného studijního programu školy, stejně jako moderní vybavení školy včetně didaktické techniky (56 kusů počítačů, 15 kusů magnetofonů, 2 kusy gramofonů, 4 kusy videorekordérů, 5 kusů televizorů, 2 kusy zpětných projektorů, promítací rámečky, reflecta-dia). Výpočetní technice se vyučuje ve třech odborných učebnách vybavených počítačovou sítí Novell NetWare 4.11 pro 50 uživatelů. Celkem 3 segmenty, 2 sběrnice Ethernet, hvězdicový segment Twisted pair, tiskový server, tiskárny, komutovaná linka pro Internet, která je využívána i žáky, softwarový router, datový server Pentium 200, tiskárny, scannery, software, operační systémy, textové editory, tabulkové procesory patří k technice sloužící na škole k výuce.

Materiálně technické podmínky školy hodnotíme jako vynikající.

2 Hodnocení psychohygienických podmínek

Škola se nachází v moderně upravené budově, která je zcela vyhovující pro účely výuky. Podlaží budovy jsou spojena širokým schodištěm z hlediska bezpečnosti provozu opatřeného materiálem proti uklouznutí. Chodby na podlaží jsou rovněž dosti široké, vyzdobené nástěnkami s aktuální tematikou, informacemi o akcích pořádaných pro žáky, nebo s informacemi z odborných předmětů, vitrínami se sportovními trofejemi, informacemi o dalších studijních možnostech pro žáky. Celá budova je udržovaná v pořádku a v čistotě, stěny chodeb jsou ošetřeny polyvinylovou tapetou, která chrání zdi proti znečištění.

V suterénu budovy jsou šatny se skříňkami, které jsou uzamykatelné. Prostředí šaten nepůsobí estetickým dojmem. Vedení školy plánuje rekonstrukci těchto prostor v nejbližším období. V přízemí školy je moderní posilovna, která slouží žákům k relaxaci v dopoledních i odpoledních hodinách. V posilovně je vyvěšen bezpečnostní řád provozu, který musejí žáci dodržovat. K relaxačním i studijním účelům slouží i klubovna, studovna i knihovna školy. Ve škole je k dispozici 22 učeben, kmenové učebny jsou dostatečně prostorné a většina učeben odborných předmětů mohou sloužit pro výuku nedělených předmětů. Menší učebny jsou zařízení pro výuku dělených předmětů, zejména pro výuku jazyků a jsou i pro tyto účely vybavené vhodnou technikou. Všechny učebny mají dostatečně

světelné a tepelné podmínky a jsou při výuce větrané. Na oknech jsou záclony a v některých třídách žaluzie. Učebny jsou vybaveny antropometrickým školním nábytkem, klasickými černými, nebo bílými tabulemi. V některých učebnách chybějí umyvadla.

V přízemí budovy je instalován automat na teplé i studené nápoje, zajišťující pitný režim, podobně jako automat umístěný v sousedství tělocvičny. Další možné občerstvení poskytuje školní bufet.

Na každém podlaží jsou umístěná sociální zařízení, udržovaná v čistotě a s příslušným hygienickým zabezpečením. Upravované prostory v podkroví mají luxusně vybavené sociální zařízení včetně elektrických vysoušečů Sttebel Eltron. Na tomto podlaží se nachází letní respirium zřízené na terase a sloužící k odpočinku žáků. Zde je také studovna a knihovna čítající 3460 svazků literatury krásné, včetně cizojazyčné literatury darované Dánskem a Rakouskem. Knihovna odborné literatury ekonomické čítá 500 svazků. Žáci i pedagogové mají možnost si kdykoliv knihy vypůjčit. Všichni žáci školy mají možnost pracovat v odpoledních hodinách v odborných učebnách výpočetní techniky a zdokonalovat tak své dovednosti a rozšiřovat vědomostní obzor.

Výuka všeobecně vzdělávacích i odborných předmětů je zajištěna učebnicemi, které si žáci nakupují sami, organizovaně prostřednictvím školy, nebo Služby škole a na burzách školy. Škola má k dispozici sociální fond učebnic. Je zde bohatě zastoupená výpočetní technika a standardně didaktická technika, která nebyla na zhlédnutých hodinách využívána dostatečně intenzivně.

Stravování žáků je zajištěno v sousedních školách a žáci mají možnost v poledních přestávkách využít této možnosti. Rozvrh hodin plně respektuje psychohygienické zásady.

Psychohygienické podmínky hodnotíme jako nadprůměrné.

3 Hodnocení personálních podmínek

Výuka českého jazyka a literatury je zajištěna 100% kvalifikovaností vyučujících. Výuka jazyka anglického je zajištěna jednak vyučujícími pedagogicky a odborně způsobilými, jednak vyučujícími pedagogicky nezpůsobilými, podobně je i zajištěna výuka jazyka německého. Výuka dějepisu je zajištěna 100% kvalifikovaností vyučujících. Výuka občanské nauky je zabezpečena vyučující odborně nezpůsobilou.

Personální podmínky vzhledem ke zhlédnutým předmětům hodnotíme jako spíše nadprůměrné.

4 Plnění učebních osnov

Výuka všeobecně vzdělávacích předmětů studijního oboru 63-41-M Ekonomika podnikání je realizovaná dle učebních osnov pro střední odborné školy. Učební osnovy všeobecně vzdělávacích předmětů jsou vyučujícími rozpracovány do tematických plánů. Tyto plány byly předloženy a všechny interpretovaly osnovy, obsahovaly rovněž časové limity pro dané učební celky.

Celkem bylo navštíveno 14 vyučovacích jednotek, z toho 4 hodiny jazyka českého a literatury, kde bylo pouze v jedné hodině zaznamenáno několikahodinové zpoždění za předloženým učebním plánem. Všechny 4 hodiny jazyka německého byly v souladu s časovým rozvržením učiva. Ve 2 hodinách jazyka anglického bylo učivo v souladu s tematickými plány, v jedné hodině bylo zaznamenáno mírné zpoždění. V hodinách

občanské výchovy představovalo zpoždění měsíční lhůtu. Realizovaná hodina dějepisu vykazovala rovněž mírné zpoždění za danými tematickými plány. Všechna tato konstatování vyplývají ze zápisů v třídních knihách i z obsahu pozorovaných hodin a vypracovaných tematických plánů.

Plnění učebních osnov dle plánu a obsahu bylo shledáno v 10 hodinách, 4 hodiny nesplňovaly standard, celkově je hodnocení spíše nadprůměrné.

5 Hodnocení z hlediska kvality vyučování

Český jazyk a literatura

Ze čtyř hodin českého jazyka a literatury byly zhlédnuty dvě hodiny stylistické a dvě hodiny literární. V celkovém hodnocení ve všech těchto hodinách převládala dílčí pozitiva nad obvyklou úrovní. Velmi zdařilé byly stylistické hodiny věnované jednak písemnému projevu, ale i ústnímu projevu.

Pro opravu písemné práce byla stanovena jasná kritéria hodnocení, hodnocen byl obsah, styl, ortografie, gramatika. Tato oprava písemné slohové práce, písemného projevu žáků, byla pojatá promyšleným způsobem, a to aktivním zapojením žáků do opravy frekventovaných chyb, které souvisely s náročným učivem skladby zahrnujícím anakolut, zeugma i kontaminaci. Složitými postupy syntézy byly určovány vztahy subordinace, koordinace, determinace. Žáci vyvozovali tyto závěry částečně sami, částečně pomocí kladených otázek vyučující. Na frontální způsob opravy chyb navazoval postupně individuální přístup k práci. Frontální způsob opravy se jeví jako vysoce efektivní způsob, neboť žáci mají možnost poučit se z chyb ostatních. Celá vyučovací jednotka byla pojatá jako příprava na písemnou maturitní práci.

Ústní projevy žáků byly nacvičovány na různých druzích stylu vhodného pro běžný společenský styk (přivítání, představení, omluvy, odmítnutí, kondolence), vždy až po teoretickém zvládnutí učiva.

Při písemném projevu žáků byl kladen důraz na ortografii, gramatiku a při ústním projevu na obecnou srozumitelnost a jasnost vyjádření, nebylo zanedbáno ani hledisko vhodnosti a vytříbenosti projevu, vše souvisí s jazykovou kulturou, ke které jsou žáci systematicky vedeni.

Literární hodiny měly klasickou výstavbu smíšeného typu, ve kterých opakování probíhalo buď individuálním nebo frontálním zkoušením, výklad nového učiva byl realizován za interakce žáků, kteří byli motivováni k hledání souvislostí. Ve všech literárních hodinách žáci aplikovali poznatky z teorie literatury na rozborech básní. Žáci se pokoušeli o psychologický rozbor básní. Ve svých odpovědích používali odborné termíny a dedukcí zevšeobecnilí závěr antimilitaristické básně, ale velmi často se vyjadřovali jednoslovně, nebo pomocí jednoduchých vět. Proto je zapotřebí, aby vyučující více aktivovali žáky zadáním řečnických cvičení pro skupinovou nebo individuální práci.

V jedné třídě byl zaznamenán nedostatek učebnic, takže do individuální práce nebyli zapojeni všichni žáci.

Byly předloženy písemné maturitní práce ze školního roku 1997/98. Náročná témata byla zpracovávána jako úvaha, fejeton, charakteristika. Posudky prací postihují všechny aspekty zadání a tyto práce jsou řádně klasifikovány. Kontrolní práce z jazyka českého mají charakter literární, gramatický i syntaktický. Jsou adekvátně klasifikovány.

Zhlédnuté hodiny českého jazyka a literatury je možno hodnotit jako spíše nadprůměrné.

Společenskovední předměty

Byly navštíveny dvě hodiny občanské nauky a jedna hodina dějepisu. Vyučovací jednotka dějepisu byla aktualizována zprávami z denního tisku, které měly historický charakter a které si žáci sami připravují. Individuálním zkoušením u tabule bylo provedeno opakování učiva z minulých hodin. Nové učivo navazovalo na předchozí a bylo předáváno formou výkladu, na kterém žáci rovněž participovali. Výklad učiva měl oporu v učebnicích, a to konkrétně na grafickém zobrazení starořímských území. Paralelně s výkladem si žáci dělali poznámky do sešitů. Při výkladu byly vyvozovány a hledány paralely a souvislosti se současnými státními systémy. Jména státníků a odborné historické termíny byly zapisovány na tabuli. Pro vyšší efektivnost hodiny by bylo vhodné využít zpětného projektoru pro promítnutí osnovy probíraného učiva, popřípadě obrázků, map. Vzniklý časový prostor by mohl být využit pro zpětnovazebné upevnění nového učiva. Vyučovací jednotky občanské výchovy byly zaměřeny na aktualizaci učiva, neboť na program výuky byl zařazen rozbor dvou nových zákonů. Vyučující vysvětlovala pojmy související s platností a účinností zákonů, ale i s pojmy související s trestním zákonem a trestním řádem. Žáci byli aktivizováni a reagovali na výklad o základních právech a svobodách, ne vždy však s úspěchem, neboť nebylo dosaženo žádoucí míry kázně žáků. V těchto hodinách nebyl splněn stanovený cíl výuky, objasnění učiva o státní teorii. Učebnice nemají žáci k dispozici.

Navštívené hodiny společenskovedních předmětů hodnotíme jako průměrné.

Cizí jazyky

Všechny jazykové hodiny splňovaly formálně i obsahově kritéria velmi dobrých jazykových hodin. Byly vedeny buď v jazyce anglickém, nebo německém a většinou začínaly procvičováním řečových dovedností frazeologie běžného společenského styku. Převládala metoda komunikativní nad metodou gramaticko-překládovou, kognitivní. Ze čtyř základních jazykových dovedností byly procvičovány zejména mluvení, čtení a poslech. Nebyl opomíjen ani nácvik suprasegmentálních jevů, vyučující dbali na správnou výslovnost žáků. Kladně lze hodnotit střídání forem práce (učebnice, obrázky, nakopírované texty). Byl zaznamenán individuální přístup vyučujících k žákům, motivace pochvalou, dobrou známkou. Žáci pracovali ve dvojicích s cílem přípravy dialogů a byli tak vedeni k dovednosti interpersonální, a to umět pracovat s druhými lidmi na dosažení kolektivních cílů, přijímat odpovědnost i za práci ostatních. Souvislý samostatný projev byl zaznamenán u žáků prvního ročníku při dynamickém popisu obrázků, rovněž byla úspěšně řešena modifikace otázek a odpovědi poslechu projevu rodilého mluvčí.

Ve zhlédnutých hodinách byla vždy věnovaná určitá část vysvětlení gramatických jevů (skladba německých slov, tvoření německých slov skládáním, stupňování přídavných jmen, převádění prezentu do perfekta, préterita v němčině, syntax vět vedlejších, pomocná slovesa, předložková slovesa, spojení přídavného jména se členem v jazyce německém) a jejich následné fixaci.

Ve většině tříd mají žáci dostatečné množství známek ve studijních průkazech a vyučující tak mají podklad pro klasifikaci. V některých třídách studijní průkazy chybějí.

Společnými nedostatky všech jazykových hodin jsou zejména nedůsledná oprava písemných domácích úkolů, frontální kontrola není nejvhodnější způsob, opomíjení

audiovizuální metody, specifické učivo, které není dosud zařazené v tematických plánech studijního oboru 63-41-M a které má být součástí maturitních okruhů. Žádoucí je též zvýšení podílu motivačních her ve výuce cizích jazyků.

Čtyři navštívené hodiny jazyka německého a tři hodiny jazyka anglického jsou hodnoceny jako hodiny plnící výchovně vzdělávací cíle daných předmětů. Výuka cizích jazyků je hodnocena spíše nadprůměrně.

6 Hodnocení z hlediska výsledků vyučování

Během výkonu inspekční činnosti bylo pozorováno, že žáci školy se chovají k sobě velmi slušně a ohleduplně, jsou kultivovaní a vstřícní. Stejně vztahy existují i mezi učiteli a žáky. Chování a jednání žáků se řídí vnitřním řádem školy, který byl v době pobytu inspekce rozšířen o práva žáků tak, aby si žáci uvědomili, že demokratická společnost respektuje i práva i povinnosti. Tradice humanistické a demokratické výchovy k občanství byly posilovány zejména při výuce občanské výchovy, ale také při výuce společenského styku. Vzhledem k profilu školy mají všichni žáci možnost rozvíjet svou osobnost v rámci volitelných předmětů: společenský styk, konverzace v cizím jazyce, práce ve fiktivní firmě, ekonomická cvičení, matematická cvičení, výpočetní technika, účetnictví na počítači, právnický seminář, společenskovědní seminář. Velmi oblíbený je právnický seminář, který byl zaveden díky poradnímu sboru školy, který je tvořen vedoucími pracovníky významných trutnovských organizací a peněžních ústavů. Získané praktické zkušenosti v tomto i podobných seminářích jsou důležité pro budoucí úspěšné vykonávání povolání.

Všichni žáci školy si osvojují pravidla chování a dodržování mezilidských vztahů právě na hodinách společenského styku. Je zřejmé, že základním cílem společenskovědního vzdělávání není nutnost vybavit žáka množstvím poznatků, nýbrž sociální a osobnostní kultivace žáka. Více než kterákoli jiná vzdělávací oblast směřuje k výchově žáka jako bytosti společenské. Osvojované poznatky z těchto předmětů usnadňují žákovi pochopit sám sebe i druhé lidi, naučit se žít i v užším i širším společenství. V hodinách občanské výchovy se diskutovalo o novém zákoně o přechovávání drog a tím i o nebezpečí užívání návykových látek a o zdravém způsobu života.

Důležitým faktorem pro ujasnění pozitivní hodnotové orientace žáků je činnost výchovného poradenství. Tato oblast je řízena jmenovanou výchovnou poradkyní, která každoročně připravuje pro žáky anonymní dotazník o závislosti na návykových látkách, ale také o prostředí, které usnadňuje jejich dostupnost. Testy jsou vyhodnocovány a zajišťována prevence formou besed s odborníky, odborným vyšetřením, individuálním přístupem, ale především širokou nabídkou vzdělávacích programů i mimoškolních aktivit, což vše směřuje žáky k aktivnímu využití volného času.

Učitelé školy poskytují žákům v době konzultačních hodin výpomoc při studiu (dlouhodobé onemocnění, zaostávání). Všichni učitelé včetně externistů mají tyto konzultace zveřejněny na dveřích kabinetů. Formou konzultací je zajišťováno i individuální studium čtyř žákyň, členek Svazu lyžařů České republiky, kterým bylo studium rozděleno do dvou etap. Všechny výše uvedené žákyně dosahují dobrých studijních výsledků. Podobné možnosti individuálního studia mají i žáci se zdravotními problémy.

Rada školy zřízena není, ale funkční je třídní samospráva, Sdružení rodičů a přátel školy a studentská samospráva, která se zúčastňuje rad vedení školy a pomáhá řešit organizaci společenských záležitostí (programové zajištění oslav 80 let obchodního školství v budově Obchodní akademie), organizace anket. Studentská samospráva je spolehlivým partnerem vedení školy.

Při výuce byl kladen důraz na zodpovědnost, důslednost. V jazykových hodinách byly rozvíjeny komunikativní kompetence žáků v mateřském i cizím jazyce, učili se jazykově vstupovat do vzájemných kontaktů s druhými lidmi, což jim bezesporu pomáhá uplatnit se ve společnosti, zprostředkovává potřebné informace a přibližuje i kulturní hodnoty. Jelikož je jazyk důležitým nástrojem myšlení, napomáhá jazykové vzdělávání rozvoji kognitivních schopností žáků a jejich logickému myšlení.

Sociální dovednosti, schopnosti řešit problémy, týmová práce, postavení člověka v přírodě, globální problémy lidstva a princip trvale udržitelného rozvoje, možnost řešení ekologických problémů, to vše je obsahem pobytového programu žáků ve výchovném středisku Sever v Horním Maršově, kam žáci směřují na školní výlety.

Sportovní soutěže, lyžařské pobyty žáků výrazně ovlivňují vztah k pohybu a jsou motivací pro pěstování sportů. Toto lze i stvrdit účastí školy na každoročně organizovaných přespolních bězích i středoškolských sportovních hrách.

Individualita žáků se rozvíjí i při tradičních akcích, a to při olympiádě jazyka českého, konverzačních soutěžích, soutěžích organizovaných Českou spořitelnou, psaní na stroji i matematických soutěžích.

Žáci školy dosahují dobrých výsledků v celorepublikových srovnávacích testech Sondy Maturant (výsledky z matematiky, němčiny, angličtiny, češtiny jsou nad celostátním průměrem). V programu SET 97 bylo dosaženo 1. místo v regionálním žebříčku úspěšnosti přijímání na vysokou školu.

Celá tato oblast rozvoje osobnosti žáka, jeho kulturnosti a vytváření hodnotových orientací je hodnocená jako vynikající.

ZÁVĚRY

Pozitiva:

- nadstandardní materiálně technická základna školy
- široká nabídka volitelných předmětů související s praktickým uplatněním žáků
- esteticky působivé prostředí půdní vestavby
- možnost individuálního studia
- systematická řídicí práce vedení školy
- čisté a úpravné prostředí školy

Negativa:

- nevyhovující suterén budovy
- šatny žáků nevyhovující psychohygienickým potřebám
- chybějící studijní průkazy v některých třídách

Doporučení:

- časové sladění probíraného učiva s tematickými plány (český jazyk a literatura, dějepis, občanská výchova)
- doplnit maturitní otázky o specifické učivo školy, a to v cizích jazycích
- zapojit do jazykové výuky více didaktické techniky (zpětné projektory, počítače, videa)

- být i nadále náročnými při výuce, důsledněji kontrolovat zadané písemné domácí úkoly

razítko

Podpis inspektora:

...Mgr. Dana Janulíková v. r.

.....

V Hradci Králové

dne 1. února 1999

Přílohy: 0

Inspekční zprávu jsem převzala dne 2. února 1999

razítko

Podpis ředitelky školy Ing. Jaroslava Vágnerová v. r.

Dle § 19 odst. 8 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy - zařízení podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Na vědomí

Adresát	Datum předání / odeslání zprávy	Podpis příjemce nebo č.j. jednacího protokolu ČŠI
Zřizovatel: MŠMT	15. 2. 1999	091 58/99-5048
Školský úřad: Trutnov	15. 2 1999	091 58/99-5048

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj.ČŠI	Text
-	-	nebyly písemně dodány